

MILSTOLPEN

Österåkers Hembygdsförening

Nr. 3 – oktober 2017

Utgrävningar i Lappdal

Den 27/8 var det "upprop" för "utgrävarna" i Lappdal och intresserade lyssnare. Jag tror vi var ca. 100 st. Ledaren för "utgrävarna" är Nicklas Björk, känd från Tråsättra.

Uppropet började med information om Lappdal och vilken tidsålder vi ämnade besöka.

Första talaren var "skolflickan" som upptäckte ett antal skärvor i en grop, där hennes far hämtade sand till farmen. "Skolflickan" var Britt Sevenius (flicknamn) vars efternamn finns i vägnamnet.

Efter henne, talade Elisebeht Seippel, hur hon och hennes man år 1960 hittade massa lerskärvor på den nyplöjda åkern. Efter inramningen, vandrade vi till vår blivande "arbetsplats" i 14 dagar. Där visade Nicklas några av våra "rutor" och hur han ville vi skulle arbeta.

Dagen efter "uppropet" samlades en entusiastisk skara utrustad med skyfflar, skärslevar, knäskydd och glatt humör. När skottkärrorna var lastade med allt detta så fylldes de på med ett skakgaller på toppen.

Sedan bar det iväg till utgrävningsrutorna. Planen var att försöka lokalisera bosättningsområdets storlek. Vi började "öppna" våra gropar. Vildsvinen skulle bli avundsjuka av avund om de sett hur vi grävde fram föremål efter föremål. Vi grävde visserligen inte lika fort, men våra gropar blev större och djupare än deras (1m x 1m i fyrkant).

Efter några dagar, visade sig att bosättningsområdet var större än vi trott. Nicklas beslöt att vi skulle undersöka några rutor utanför området för att försöka få en mer "exakt" bild av områdets utbredning. Plötsligt blev det halvtid i vårt grävande. Tänk vad fort en vecka kan försvinna.

Vi började nästa vecka med planeringsmöte och redovisning av föremål vi hade hittat. Om nästa vecka skulle "gå" lika fort, måste vi bestämma hur upplägget av veckans arbete skulle utföras. Vi beslutade att vi fortsatte öppna några gropar i ytterkanten av området och därefter ev. öppna upp en större yta, för att få en "större" bild av del av boplatsen.

Några började gräva gropar och några började fylla i de undersökta groparna. Efter tre dagars grävande, beslöt Nicklas att vi skulle öppna upp ett större område. Vi valde ett område mellan de gropar som hade "lämnat" flest fynd. Det kom senare visa sig att det var ett bra beslut. Nu "kastade" sig hela gruppen över det utpekade området. Fynd efter fynd visade sig i skakgallret och i gropen. Plastpåsar fylldes med krukskärvor och benbitar från säl, fisk och fågel.

På torsdagen var det visning för "allmänheten" med press och Kommunråd. Nicklas berättade om fynden och var han trodde var områdets utsträckning med de fynd

vi hittat. Jag tror Nicklas favoritfynd var hasselnötsskal, som skall hjälpa oss att tidsbestämma åldern på boplatsen.

Fredagen, sista dagen med "gänget". Det kändes lite vemodigt, för idag är det sista dagen i Lappdal för oss utgrävare. Vi fortsatte att gräva i vår storgrop som fortfarande lämnade ifrån sig fina föremål.

Vi fyllde igen de övriga "hålren" som skulle bli som de såg ut innan vi började gräva. Jag tyckte vi lyckades bra. När det återstod ca. två timmar, innan vi skulle sluta, hördes ett mummel från grävarna i gropen som övergick till glädjetrytning. Vad hade hänt? Man hade hittat ett föremål, en mycket fin skifferkniv. Jag blev alldeles stum och tagen av fyndet. Genast började frågorna hagla, varför ligger denna fina kniv här?

Man kan säga, att för varje grävare, kändes det som en belöning för allt arbete vi utfört

under 14 dagar. Det finns säkert många teorier varför denna vackra kniv ligger här. Min egna teori är att denna kniv begravdes med ägaren. Varför? När vi öppnade storgropen, framkom en tydlig stensättning som vi följde, samt att en sådan vacker kniv "tappar" man inte bort (egen tolkning av en nybörjare). För mig är det klart det bästa fyndet på hela utgrävningen. Man kan säga att slutet är som en bättre "deckare" där man hittar "mordvapnet" men inte mördaren (Om det nu finns någon).

Avslut, summering.

Jag är övertygad att de pengar som kommunen satsat genom Kultur och Fritid och i samarbete med vår förening, är väl satsade pengar som kommer att vara till nytta i framtiden för vår planering av kommunens utveckling och för bevarande av vårt kulturarv. Jag har med avsikt inte nämnt några namn på alla som var med och grävde för att ingen skall känna sig bortglömd. Ni har gjort ett fantastiskt bra arbete för vår förening och kommun. Jag tackar er alla, samt ett speciellt tack till Carle (fastighetsägaren) som låtit oss "böka" på hans fastighet och övertalat hans grannar att släppa in oss på deras marker. Men ett namn måste jag nämna, vår Anita A. Var får du din all din energi ifrån?

För föreningen

Björn Pålhammar.

Vill du ha tyg till en Österåkersdräkt?

Hembygdsföreningen har material till en hembyggsdräkt som vi gärna skänker bort till den som vill sy en sådan. Skriv ditt namn och telefonnummer till mail@milstolpen.org, eller ring vår telefonsvarare 08 - 540 67980 så ringer vi upp dig.

ÖHF 70 ÅR, 1947 – 2017

Foto: Marie Louise Linder

*På bilden ser ni från vänster:
Hemvärnets chef K G Johansson (Björn Pålhammar)
Prästen Carl Tidström (Bo Hedenstedt)
Doktorinnan Wik (Irene Hedenstedt)
Fil.dr Henrik Alm (Hans Rockberg)*

Ett års förarbete och planering är till ända. Vi i jubileumsgruppen har umgåtts och jobbat i hembygds museet i princip varje fredag från och med februari 2017. Det är en lokal som engagerar och stimulerar till ett resultat värt att presenteras för våra ca 700 inbjudna, medlemmar och personer från olika organisationer samt representanter för Österåkers kommun.

Gruppen har bestått av följande medlemmar; Björn Pålhammar, Hans Rockberg, Emelie Wengse och undertecknad Bo Hedenstedt.

Ett stort område inom 70-årsjubileet är en årsbok som skildrar olika år och årtionden i föreningens historia. Vid projektets början var ambitionen att boken skulle vara färdig till födelsedagskalaset. Nu är målet att vi ska kunna skicka ut boken i samband med föreningens julutskick till medlemmarna.

En självklarhet i projektet var att, uppdelat i olika avsnitt, beskriva föreningens arbete för våra besökare den 10 september.

Arbetsgruppen valde att berätta om föreningens tillkomst under en guidad rundvandring. I rundvandringen ingick en del

skådespeleri som utfördes av gruppen som fått förstärkning av doktorinnan Wik (d.v.s. Iréne Hedenstedt). Vandringen startade från minneslunden vid Österåkers kyrka. Därefter gick gruppen vidare till Sockenstugan där föreningen formellt startades 1947 genom att välja ordförande, doktorinnan Wik. Gruppen fortsatte sin guidade vandring till hembygdsmuseet där Jörgen Thulstrup med öppna armar hälsade sällskapet välkomna. Här tog Carl-Göran Backgård över guidningen som fortsatte till Åkersbro via Stenhagsvägen, värduset, apoteket och läkarvillan. Nere vid Åkersbro väntade S/S Hjerter Kung för att via kanalen ta gruppen till slutdestinationen på Ekbacken. Väl där inleddes det egentliga födelsedagsfirandet.

Vällingklockan på Båtsmansmuseet kallade till kalas och programmet startade.

Från dansbanans högtalare hälsade Bo Hedenstedt alla välkomna. Åkersberga kammarkör under ledning av Mats Boström sjöng sedan ett antal kända sånger. Därefter framträdde kommunalrådet, tillika kommunstyrelsens ordförande, Michaela Fletcher och talade varmt om föreningens viktiga arbete. Och som om det inte var nog, kom en stor överraskning. En födelsedagspresent bestående av hela 500 000 kronor att användas till fortsatt arbete med föreningens olika kulturhus. Efter det förstärkte kommunalrådet Mathias Lindow, ordförande i Kultur och Fritid, vikten av föreningens arbete.

Under det fortsatta programmet varvades olika inslag. Vinnarna i årets skoltävling, "Vem Vet Mest om Österåker" testade publikens kunskaper i lokalhistoria. I Vita huset hölls föredrag av Anna-Lisa Bäckman om "fornminnesgubbarna".

Filmen om när järnvägen kom till Åkersberga visades till stor glädje för de som inte haft tillfälle att se den vid tidigare visningar. Inne i Vita huset hade, dagen till ära, väggarna klätts med bilder från Österåker tagna av fotograf Dag Unevik. Publiken kunde också ta sig en ångbåtstur med S/S Hjerter Kung eller besöka

en folkskolemiljö som byggts upp med anledning av att den svenska folkskolan i år firar 175 år.

Varm soppa och bröd serverades och därefter kaffe och kaka till sugna besökare. Allt detta till tonerna av mässingsorkestern DAB från Djursholm under en vajande flagga, dagen till ära förstärkt med ett flaggspel.

Tack alla ni som hjälpte till att få denna dag till stånd!

Vid pennan, Bo Hedenstedt

ÖSTERÅKERS HEMBYGDS- OCH FORNMINNESFÖRENING

Box 606, 184 27 ÅKERSBERGA

Telefon (svarare): 08-540 67980

Plusgirokonto 9814-5

Bankgiro 5632-8511

mail@milstolpen.org

Hemsida: www.milstolpen.org

facebook.com/osterakershembygdsforening/

Lösningar till Krypto nr 5:

1. ÖSTERÅKERS KYRKA
2. BRITA KURK (lät renovera kyrkan slutet av 1600-talet)
3. OLOF AF ACREL (epitafium i kyrkan)
4. ANKARSLUT (murförstärkning)
5. KALKSTENS DOPFUNT
6. SAKRISTIA
7. OXENSTIERNA (skänkte dopfunten)
8. VAPENHUS

Vinnare:

1. Karin Rutstam, Åkersberga
2. Birgitta Hugosson, Åkersberga
3. Ragnar Poijes, Åkersberga

Vinnarna får varsitt exemplar av "150 års näringsutveckling i Österåker"